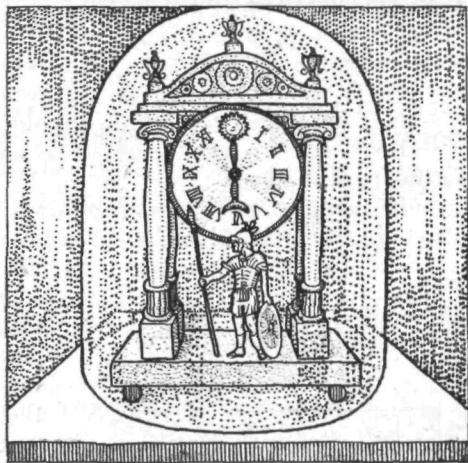

Nekoč se je stara ura pokvarila in nihče v mestu je ni znal popraviti. Od tedaj ni več odmerjala časa in oba kazalca — solnce in luna — sta venomer kazala dvanajsto uro.

Ko je umrla Primčeva babica, so prišli od blizu in daleč sorodniki, sinovi, hčere in vnuki. Babico so zagreblili in odšli s pokopališča domov, kjer je še stal ob peči babičin naslonjač, star, odrgnjen in zapuščen, kakor da bi bil sam nekdaž živel in zdaj umrl z babico vred.

Babičin najmlajši vnuk Žarko je še pozno v noč sedel molče v starem naslonjaču in tam v mislih na rajno babico zaspal.

»Tink-tonk...« je zapela stara ura na komodi in Žarko je plaval pokonci. Kaj je bilo to? Razločno je bil slišal znani glas, ki ga je prebudil. Pomel si je oči in stopil pogledat. Pol šesto zjutraj sta naznanjala mesec in solnce, ravno tako kot kazalci na njegovi lastni žepni uri. Posluhnil je napeto, a ura ni tik-tak-ala — vse je bilo tiho, vsi so menda še spali — in ob šestih bo pri fari maša za dušni pokoj babičin.

Žarku je bilo naenkrat tako gorko pri srcu, v mehkem glasu stare ure je bil slišal babičin pozdrav. Tiho je odšel po sobah prebujat druge, da pojdejo k maši, in ni povedal nikomur, kar je bil doživel.

Pozneje so prodali hišo, vrt in vsak si je vzel še delež pohištva in oprave, še prepirali so se nazadnje.

Uro si je vzela teta Fini. »Na Dunaju se bo že našel kdo, ki jo popravi. V mojem salonu pa bo na najlepšem prostoru.«

Zavili so jo v mehko volno, jo spravili v varen zaboj in ko so jo nesli iz hiše, jo je Žarko spremljal do praga.

»Tink-tonk...« skoraj neslišno tiho je zabrnel poslednji pozdrav stari hiši in Žarku — brezdomcu.

Prof. JULIJ NARDIN:

Pokazati ti hočem nekaj novega...

Dolgo ni bilo k meni sosedčka, našega lanskega znanca. Mislim sem, da se je že osamosvojil, da me ne potrebuje več. Kar se prikaže med vrati.

»Gospod! poskusi se mi nočejo posrečiti. Niti tako, kakor so se zadnjič vam. Voda v cevi se je prav malo dvignila. Veste, osmešil sem se pred Micko! Prav sram me je bilo. Zares!«

»Gotovo si ocukral bolj sebe nego vodo v klobasici, ker vedi, da se tekočina v cevi dvigne dvakrat, trikrat višje, če je v njej dvakrat, trikrat več sladke snovi. Potem namreč vsrkava vodo z dvakrat, trikrat večjo silo.

Sedaj pridi bliže. Pokazati ti hočem nekaj novega. Poglej to posodo. Iz žgane gline je. Vode, ki jo vlijem vanjo, ne drži dobro. Orosi se tudi od zunaj in že opaziš, da se tvorijo kapljice. Ta zamašek, ki mu je vtaknjena dolga steklena cev, potisnem v vrat te luknjičaste posode tako, da se dvigne izpodrinjena voda do vrha cevi. Sedaj obrnem vse skupaj, da je posoda od zgoraj in da moli cev s svojim prostim koncem v vodo te spodnje skledice (Glej sl. 1). Ne misli pa, da bo voda sedaj iztekla. Godi se vprav nasprotno. Da se o tem prepričaš, čem počrtni tekočino v skledici. — Vidiš, kako se dviga črnina?»

»Pa je res čudno! Ali je v posodi tudi cukrer?»

»Ne! deževnica je; skoraj popolnoma čista voda, brez vsakršne primesi.«

»Kako pa se dviga? Saj ste rekli, da stopa tekočina tem višje, čim več sladkorja je v njej!«

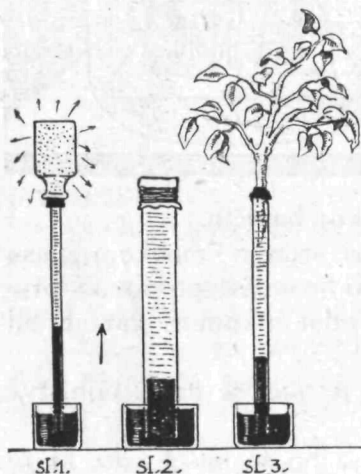
»Pri zadnjih poskusih je bilo res tako, pri teh pa ne. Tu delujejo druge sile. Glinasta posoda je vsa preluknjana, ima prav ozke kanalčke, ki učinku-

jejo kakor tebi že znane lasne cevčice. Prej je kapljalo iz nje zaradi te luknjičavosti in zaradi teže, s katero je voda pritiskala na njene stene. Sedaj bi morala voda teči po cevi v spodnjo posodo, če je ne bi vsrkavali kanalčki.

Prepričal si se že tudi, da jo dvignejo ti kvečjemu do svojega vrha, a nikoli preko njega. Ob vrhovih kanalčkov, na površju posode voda polagoma izhlapeva. A toliko, kolikor je izgine v zrak, je lasne cevčice vsrkavajo iz spodnje posode.«

»Škoda, da nimam takšne steklenice! Jelite, da bi se ta poskus posrečil tudi meni?«

»Seveda! Samo paziti bi moral, da ni nikjer v posodi kake večje luknjice. Sicer bi vdrl v njo zrak in voda bi iztekla. Ako nimaš takšne posode, si lahko pomagaš

s črevesom. Na koncu cevi ga pripni in dobro obveži. Ker je tvoja cev precej ozka, bo učinkovito površje majhno in hlapenje počasno. (Glej sl. 2.) Lažji in lepši napraviš poskus, če uporabiš za ta namen kako rastlino. Odreži zdravo, neranjeno, košato vejo. Njen konec vtakni v cev in zalij rob cevi s smolo, da ne more zrak mimo rastline. (Glej sl. 3.) Ko si napolnil cev z vodo, vtakni njen prosti konec v posodico, kakor pri mojem poskusu. Paziti pa moraš dobro, da se ti ne vtihotapi zrak v gornji del cevi.

Sedaj bi pa še rad izvedel, ali je bila klobasa, viseča na stekleni cevi, pri tvojih poskusih vsa pod vodo.« — »Zakaj?« — »Ker, če ni bila, je voda hlapela iz njenega na zrak meječega površja. In če je bilo izhlapevanje tolikšno, kolikršno je bilo vsrkavanje njenega potopljenega dela, se tekočina v njej ni mogla dvigniti.«

Odgovoru se je izognil. Znak, da sem pravo pogodil. Vanj nisem silil, ker nisem maral, da bi se osmešil tudi pred menoj. Bogatejši misli je šel nadaljevat poskuse, ki se mu bodo po njegovem zatrdilu morali posrečiti.